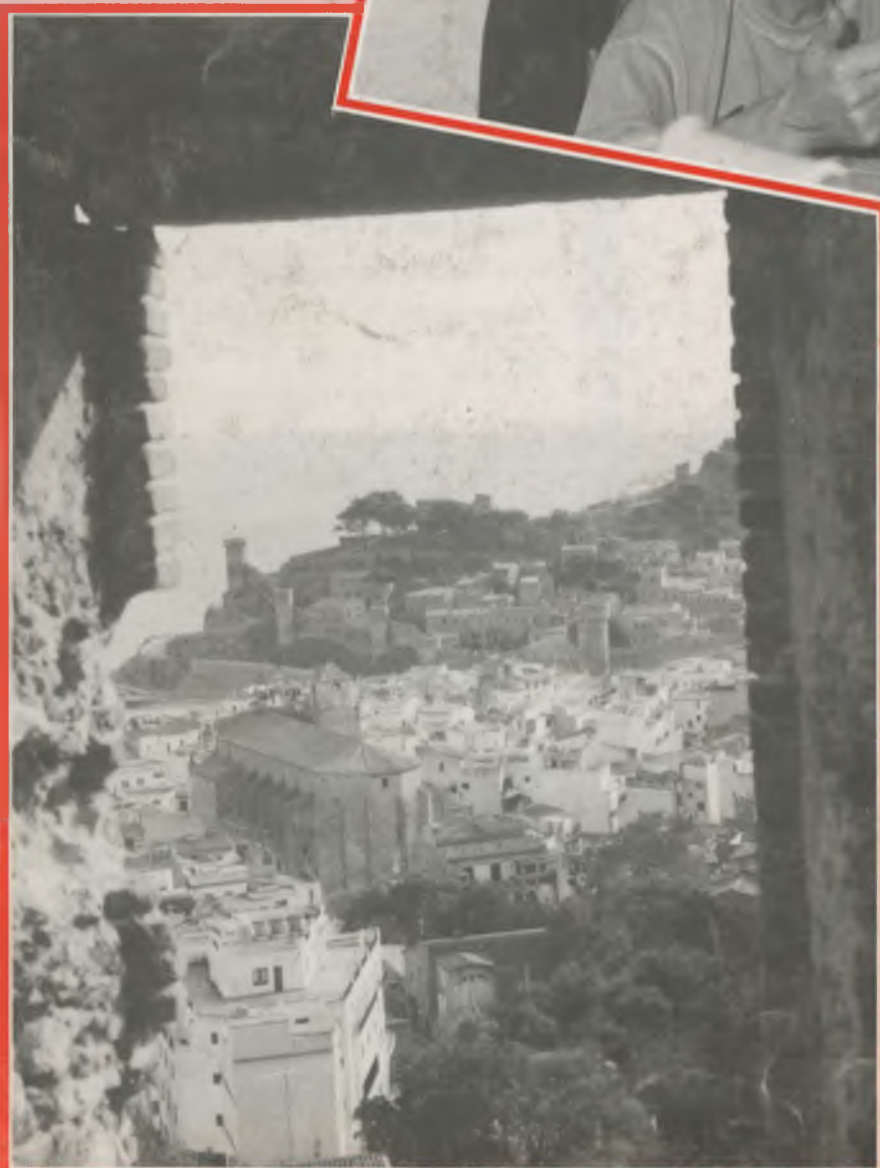

turissa

**Miquel
Martí
i Pol**

Entrevista
planes 16 a 19

SUMARI

La Torre dels Moros o d'en Magí	3-4
L'Adela d'en Quimus	5
A cada cosa un nom	6-7
Una dona tossenca, "Na Socors". Retalls d'una vida	8-9
Ésser cristià, seguir Crist	10-11
Pasqual Maragall	12
La Babel de les Arts	13
Tot un repte: Casal d'Estiu	14-15
Miquel Martí i Pol o la força de la coherència	16-17-18-19
Pavelló	20-21
Associacions tossenques	22
El nostre poble	24-25-26-27
Qui és qui?	28
El temps	29
La Coral Tossenca	30-31

2a. ÈPOCA
TOSSA DE MAR

25 de MARç 1992

Any III Número 9

Dipòsit Legal núm. GI-259-92

Imprès en paper reciclat

Edita: Ajuntament de Tossa
Coordinació: Assumpta Taberner
Consell de redacció:
V. Esteban Darder - E. Bernabeu - M. Aguilar
Imprimeix: I.G. Montserrat, s.a. - Blanes

LA TORRE DELS MOROS O D'EN MAGÍ

Extracte d'un treball sobre la Vila Vella de Tossa per a l'assignatura d'Història de la Construcció (4t. d'Arquitectura Tècnica), fet l'any 1988.

HISTÒRIA

L'amenaça de les naus corsàries era la nota característica que mantenia alerta tota la vila des del segle XV al XVIII, fins i tot principis del XIX, tot i que els tractats polítics amb Alger en el segle XVIII varen reduir al mínim la pirateria sarraïna.

Diu la llegenda que va arribar una invasió sarraïna per l'antic camí de Lloret. Els invasors varen sorprendre els veïns que, entretinguts en la seva feina, no els havien vist arribar. Entraren en el poble i el varen saquejar sense que ningú pogués fer res per evitar-ho.

Aquesta torre, doncs, va ser aixecada per vigilar la pirateria. El lloc escollit va ser el Turó d'en Magí que permetia per la seva situació vigilar els camins i per la seva alçada controlar millor la costa i el pla.

Quan un possible enemic era divisat, l'encarregat de vigilar avisava al poble amb el so d'un corn.

ASPECTES CONSTRUCTIUS

La torre va ser aixecada al cim del Turó d'en Magí, sobre la mateixa roca; en conseqüència no varen caldre complicats fonaments.

Vista de l'exterior de la Torre dels Moros, aixecada en el segle XVI per controlar la pirateria. Es poden observar les nombroses obertures emmarcades amb peces ceràmiques.

Vista panoràmica des de la Torre, una de les vistes més boniques de Tossa. És ben cert que aquest indret constitueix un mirador excepcional. Aquesta fotografia és d'en Jordi Ferré.

Per facilitar la defensa i alhora aconseguir més visibilitat es va fer un replé de terres fins a una alçada d'uns dos metres, aproximadament allà on el perfil comença a inclinar-se formant el talús. Per aquest motiu la porta d'entrada queda força elevada respecte el nivell de terra, la qual cosa fa pensar que per accedir a l'interior feien servir escales de gat.

Vista des de l'exterior podem apreciar les restes abundants de

*Aspecte de l'interior de la Torre.
El seu diàmetre interior és de 5 m. aproximadament.*

l'arrebossat i la quantitat d'obertures que hi ha.

Val a dir que era una torre de guaita feta amb molta cura, car no hi ha cap zona en tot el seu voltant que no es pugui divisar des del seu interior.

Es poden distingir dos nivells.

En el primer, a més a més de la porta, hi ha dotze finestres d'espitllera que apareixen marcades a l'exterior amb tres peces ceràmiques. Dues marquen l'esclatxa i la tercera fa de dintell.

L'existència d'un altre nivell es fa palesa en una disminució del mur a una determinada alçada per permetre el recolçament de les biguetes i en la presència de forats per encastar-les.

Al nivell superior tenim quatre obertures grans que quedaven emmarcades per peces ceràmiques que sobresortien, de les quals avui tan sols en queden restes. Aquestes obertures podien ser una mena de balcons que permetien que el vigilant

avancés per veure millor. Exceptuant-ne una, totes presenten dintells de fusta.

La torre ha perdut la totalitat del seu coronament i l'enderroc segueix una línia inclinada de manera que una de les quatre obertures grans s'ha quedat sense dintell.

Trobem també al segon nivell vuit finestres en espitllera d'iguals característiques que les de baix i quatre finestres d'una mida més gran fetes de manera que el mur queda abocinat.

Val a dir que l'interior estava també arrebossat; així ho demostren les restes d'arrebossat que encara queden.

Mercè Mundet Torres
(amb la col.laboració d'Isabel Gómez)

*Tossa d'abans i d'avui vista des de la Torre dels Moros.
A la fotografia es pot observar el dintell prefabricat que ha calgut col.locar a l'entrada de la Torre.*

L'ADELA D'EN QUIMUS

Feinejant pel soterrani de casa, vaig trobar en un racó una pila de números de la revista Turissa de la primer època.

Encuriós, vaig fullejar-los un a un i en arribar al número tres, del mes d'agost de l'any 1965, vaig descobrir un meravellós article del malaurat Salvi Gascons, titulat 'La barca Adela d'en Santumaru'.

Llegint-lo i recordant les històries que m'havien contat a casa sobre aquesta barca, un petit sentiment de desil·lusió s'apoderà del meu estat d'ànim. No hi havia cap referència a qui en fou el primer capità i amo de la tan coneguda nau. Em vaig adonar que el pas del temps -que tot ho esborra-, havia segrestat de la memòria popular, una part important de la història de 'l'Adela'. Justament la que correspon al període anterior en que Santumaru se'n va fer càrrec.

Em refereixo a l'època en que l'esmentada barca fou comandada pel seu propietari: Joaquim Soler i Sans, anomenat 'en Quimus'.

En Joaquim Soler i Sans va néixer a Tossa l'any 1860 o 1861, era fill d'en Joan Soler i de na Maria Sans.

La seva mare va adquirir la barca 'Adela' perquè el seu fill podés guanyar-se la vida en l'ofici que havia triat.

Era 'l'Adela' un petit vaixell de cabotatge, tripulat per un reduït estol de mariners. L'Adela i en Quimus es dedicaren al transport marítim de mercaderies de tota mena: mobles, farina, queviures, etc... Dues eren les rutes que feia en Quimus: una, rumb a Barcelona; l'altra cap a Motril.

En el port de Barcelona existia un amarrador concret reservat especialment per l'Adela. Era situat entre la projecció de l'edifici de Correus i la de l'edifici on s'ubica el conegut restaurant 'Les Set Portes'.

En aquest punt, en Quimus i els seus homes estibaven l'Adela i tornaven a casa. Quan arribava a Tossa, el crit (després transformat) 'En Quimus entra!', servia de crida a la gent del poble, que acudia en massa a descarregar la barca.

En aquell temps, hi vivia a Tossa, un mossèn de nom Joan, home de gran corpulència que n'era tal la seva força, que ell tot sol traïnava un sac de farina a cada braç.

La meua àvia m'explicava que part de les pedres que revesteixen l'església de Sant Vicenç les havia transportat en Quimus des de les pedreres que hi havia a Montjuïc.

Quan hi havia temporal i li era difícil a l'Adela d'arribar a la platja, el toc d'auxili de la campana de la capella del Socors, convocava els homes de terra al seu ajut.

La ruta esmentada, i ja oblidada per la majoria, era la ruta de Motril.

En aquells anys existia a Motril una excel·lent finca plantada de canya de sucre, propietat de la família Rissech, coneguda en aquelles terres com 'la finca del catalán'. Aquesta finca ha anat passant de mans a mans d'origen tossenc, (i alguna transmissió fou ben fulletinesca) i per aquesta raó encara avui se la designa amb aquell nom.

Rumb a Motril, en Quimus arribava a dita finca, on després de carregar l'Adela de sucre, se'n tornava cap a Tossa.

A una edat molt jove, en Quimus emmalalteix (va morir a la juvenívola edat de 43 anys, el dia 8 de setembre de 1904), i es veu obligat a deixar la mar.

És llavors quan pren força el protagonisme d'en Santumaru (membre de la tripulació), qui es fa càrrec de l'Adela i esdevé el seu nostramo.

Però és aquesta una història ja coneguda, la 'd'en Santumaru entra', la de 'l'Adela i en Santumaru'; l'altra, la d'en Quimus, s'havia oblidat.

Durant molts anys, es conservà a casa dels meus avis un sextant antic, diversa cartografia marítima, uns llibres de comptes d'en Quimus, i el timó de l'Adela. Tot es va perdre en el famós temporal de l'any 43.

L'Adela ja feia temps que s'havia perdut, segurament esquarterada a la sorra. El que no s'ha perdut mai és el nostre record d'aquells fets tan entranyables que aquí us acabo de relatar. La meua única pretensió ha estat rescatar-los de l'oblit i retornar a la consciència col·lectiva la justa memòria d'en Quimus i l'Adela, la seva barca estimada.

TOMÀS SOLER I NAVARRO.

Joaquim Soler i Sans i la seva esposa Isabel Feliu i Grau

A CADA COSA UN NOM

Des que el món és món, l'home ha sentit la necessitat de donar un nom a cada cosa i a cada ésser per tal d'anomenar-los i distingir-los uns dels altres, al principi només amb unes denominacions vagues.

ADAM i EVA és la referència més antiga de noms humans. Segons la religió catòlica, ADAM volia dir "terra roja" perquè de terra roja era fet i a ella havia de tornar.

Quan ADAM sentí necessitat i desig de companyia també, segons la religió catòlica, Déu li creà la dona d'una costella seva perquè li fos més íntima.

EVA significava, "la que dóna la vida" i com a dona era cridada a ser la parella d'ADAM.

No és propòsit seguir les sagrades escriptures per oferir un índex de progressió del que han estat les diferents etapes de la història fins arribar als nostres dies, només donar una idea de que al darrera de cada nom i, com a definició, hi ha un símbol, un desig o una comparança.

Sí. Al principi es donava a cada persona un sol nom. Amb el transcurs del temps es va anar complicant. Per distingir l'un de l'altre es van anar posant afegitons i així tenim que en el cas que ens ocupa, el de Catalunya, segons l'historiador Balari ens diu que les principals fonts en els orígens dels noms, no cal dubtar del significat metafòric dels noms geogràfics, encara que l'historiador Jovany ens diu que, les principals metàfores nominatives són preses per l'home del "bou" (cosa que en alguns punts també coincideix Balari). Dintre els noms típics primitius, l'animal de les pintures rupes-

tres ens proporciona una corrua de noms extraordinària. Existeix una innegable correlació entre les parts del cos i la figura del bou i els noms dels accidents de la Terra, encara es dubta si el bou prengué els noms de la Terra, o aquesta els prengué del bou. El més possible és que el bou els prengué de la Terra ja que va ser primer formada. El que sí és indubtable és la parietat dels noms. Exemple: coll, costat (costa) jou, pallar, barbada ...

Dite metàfores, l'historiador Balari les tenia per anteriors a l'època romana, ja que en el llatí no existeix dita correlació, si més no diguem que són llatines amb ànima autoctona catalana.

Del període dels grecs, ben poca cosa es pot dir que deixaren en matèria de noms, ja que és preocuparen més d'ensinistrar-nos en el tràfic mercantil que de empeltar-nos el seu llenguatge. La seva navegació va crear un mercat en el nostre país, vegis la creació d'Empúries (Emporium), paraula grega que no vol dir altra cosa que mercat. Clar que avui subsisteixen noms patronímics originaris del grec com per exemple Alexandrio, Andrias, Aurora, Diana, Hipòlita, Flora, Victòria, Narcís, Nèstor, Adam, Mateu, Marc, Denis... És molt minça la collita grega de noms d'aquest període a Catalunya (550 anys abans de Jesucrist), que molta gent creu bíblics.

En el període romà, dos-cents anys abans de Jesucrist, els ejèrcits de Roma envaeixen Catalunya seguint el mateix camí que els grecs i és des de llavors que el nostre país rep la influència decisiva del llatí. Quatre anys abans que qualsevol altre poble de la península i la llengua autòctona és la primera que evoluciona amb el corrent envaïdor i que farà aviat nèixer el baix llatí.

Els romans porten ja noms simbòlics que reflexen qualitats, defectes, costums i demés i que quan es multipliquen, els familiars hi afegixen nom o declinació. Catalunya recull fàcilment aquests noms corresponents a homes, els

Als homes noms de forts d'idols (Fúria de Miquel Angel)

de les dones tenien una altra mena de refinament. Eren trets de pedres boniques, d'ocells, de plantes, de flors... Exemple, Gàudia, Tòrtora, Sàlvia, Margarida... i també noms de virtuts o qualitats com Castíssima, Bonita, Kasta... Tots venien a tenir un significat adient al personatge que el portava.

Els romans establerts a la colònia poc a poc anaren prenent l'aire de la terra catalana, deixant que el llatí clàssic de Ciceró anés convertint-se en una llengua nova, fent que el llatí oficial anés desfermant-se del domini de Roma malgrat algunes disposicions prohibitives.

Des de dos segles abans de Jesucrist i amb el pas dels anys els romans s'havien arrelat fortament a Catalunya i els personatges importants tractaven d'afalagar els emperadors llatinitzant el país amb noms importants, mentre que per als humils, els innominats, s'extengué el renom, el motiu, la denominació sobreposada. Exemple, el llarg, el coix, el curt, el blanc, el negre, el bru...

En estendre's el cristianisme i patir els cristians les persecucions que donaren com a conseqüència els primers màrtirs (protomàrtirs) i estendre's el baptisme, aquest menà honorar els noms estimats dels apòstols, però l'evolució no fou ràpida en quan als noms i així poc a poc s'anaren recuperant els noms amb regust a terra o a matèria viva, genuïnament catalans.

Del període germànic, de tots els pobles bàrbars, els visigots foren els més adaptats a la cultura llatina

per la seva llarga convivència amb Roma. Encara que pagans, se sentiren més atrets per l'arrianisme que pel cristianisme, acceptant però, amb facilitat el cristianisme que trobaren establert en les seves conquestes.

Durant aquest període molts noms d'origen germànic, gots o francs, substituïren a noms llatins. Amb una gran proporció això va fer que s'arrelessin i posteriorment es catalanitzessin visiblement, com tenim que Rodoricus, fa en català Rauric (i en castellà Rodríguez), Ermangaud passa a ser Armengol, Amalaricus fa Aymeric, Fortunius fa Fortuny, i tot aquest procés de recuperació catalana és fa més visible a partir del segle IX, i el llatí més o menys corromput és el llenguatge

oficial escrit, però en tota la Marca Hispànica es parla el romanç, amb una fonètica i un deix ben característic de la nostra "Terra".

Els escriptors fan ús del llatí, segons dades, en els començaments preliteraris de la Reconquesta que és on comença la nostra Edat Mitjana.

En el període medieval queda ben comprovat que fins als germànics o visigots desconeixen en absolut l'ús dels cognoms, encara que en els darrers temps de dita època és va notar una tendència a declinar, per aconseguir el detall diferencial.

Calgué arribar al segle VIII per trobar una figura gegantina:

*A les dones noms delicats.
(Cap de dona de perfil de Leonardo De Vinci)*

Carlemany que, reconstruí l'imperi romà a occident i plantà les fites d'una nova civilització, un nou sistema venia a imposar un afegió al nom de fons perquè ja no n'hi havia prou només d'esmentar un mot -el Rey Carles fou el many-CARLEMANY i així Lluís el Pietós...

Pot establir-se que és en el segle XI quan es trenca el glaç i el nom de fons ja no va sol.

Manuel Brunet

UNA DONA TOSSENCA

"NA SOCORS" Retalls d'una vida

Aquesta secció està dedicada a persones del poble i des de la revista Turissa van triar aquest trimestre a Na Socors.

Perquè?

Doncs, bé, en primer lloc perquè és una tossenca de

debó, i després pel seu caràcter afable i cordial. Na Socors, hem de dir, és apreciada per tots.

Finalment perquè va aconseguir tenir un protagonisme inusual en els anys 30 tossencs: participar en la pel·lícula Pandora.

Na Socors no estava massa convençuda del que la fessin sortir a la revista, però després de molt insistir va acceptar.

Moltes gràcies

"Vaig néixer l'11 d'agost de 1927. Ja en tinc 65. Sa meva mare es deia Antònia Tort Gordils i es meu pare Dionís Ribas Gotarra. Tinc dos germans, n'Antònio i en Jaume.

La meva infantesa va ser com la de la majoria de noies d'aquell temps: anàvem a remendar, a rentar a sa Riera. Per divertir-nos anàvem a buscar glans per fer algun cèntim i poder-nos comprar el vestit de

El meu germà i jo

El meu primer viatge a Montserrat

la Festa Major. Ben cert, que hi van haver estones bones i dolentes. Sobretot a la guerra civil la vam passar cresspa. Nosaltres vivíem on és ara l'estanc d'en Veciana, al carrer Portal, i el pare havia posat somals de sardines i amb la tropa d'en Franco que va passar per aquí fèiem intercanvis, i d'aquesta manera teníem alguna vianda.

Vaig anar a estudi amb donya Pepita Riera, germana del rector Mossèn Riera. Ja n'hi vam arribar a fer d'entremaliadures. En conservo un bon record; també vaig anar

El dia de la comunió del meu germà

una temporada amb en Feliu Casas.

Al ball no hi vaig anar gaire, no m'agradava ballar, ara bé, les sardanes sempre m'han agradat. En els anys van venir a rodar algunes pel·lícules molt importants a Tossa. Em van venir a buscar per fer de doble de l'artista Ceila Smith a la pel·lícula "PANDORA", amb actors com l'Ava Gardner, James Mason i Mario Cabré. Tots van ser molt amables amb mi i em van tractar molt bé. Aquest fet en aquells moments a Tossa va produir un gran enrenou, ja que molts tossencs hi van participar atrets per

aquell món que ens semblava ideal i per poder guanyar alguns calerons.

L'any 1956 vaig casar-me amb en Pere Santané i he tingut tres fill: en Josep, en Dionís i en Pere. La meva vida ha estat dedicada a la família i al treball."

Assumpta Taberner

Al casament del meu oncle, Jaume

ÉSSER CRISTIÀ, SEGUIR CRIST

Jesús entrava a la ciutat de Jerusalem: Última entrada. Multitud entusiasmada. Alguns grecs havien arribat a la festa. A Felip, amic de Crist: "VOLEM VEURE CRIST". Felip a Andreu. Informar directament a Crist. Aquell dia el començarien a conèixer. I s'entusiasmarien tot parlant-hi.

Sempre m'han fet pensar certes paraules que sembla que l'Evangeli digui per alt tot explicant un fet: "Tot el poble estava pendent d'Ell". "I tot el poble, de bon matí, anava al temple a escoltar-lo". "I per què no l'heu dut? -Mai ningú no ha parlat com aquest home". "I les multituds es meravellaven".

Crist té la meravellosa força d'interessar. Ahir i avui. Mentre el donem amb fidelitat. No adulterat.

Qui l'ha volgut veure, qui l'ha cercat i s'ha deixat 'emparar d'Ell', també en el seu exterior, esclata en expressions de meravella.

Hi ha encara qui vol veure Crist. I Crist necessita de Felips i Andreus que facin d'informadors.

Epifanies: Eucaristia, Paraula, Església, l'amor, NOSALTRES. Vives estampes. Batejats. Cristians. Joves que no diguin: "No hi ha res a fer", sinó: "Tot està per fer". Sinó, llegim aquest Credo Ecumènic dels joves:

Crec en Déu, creador d'un món que no està acabat encara, d'un món que és ací i ací ha de continuar.

Crec en Déu, que no promulga plans en els quals no puguem participar. Crec en Déu, que no ha dividit els homes en pobres i rics, en savis i ignorants, en amos i esclaus.

Crec en Jesucrist, que veié la situació del món i prengué una postura decidida. Seguint-lo com a exemple, reconec amb quanta precaució ens hem d'organitzar,

fins a quin punt tenim la intel·ligència atrofiada, la imaginació empobrida i els nostres esforços desencaminats. Cada dia tinc por que Ell no morís inútilment, perquè no vivim com Ell va viure, perquè hem traït el seu missatge. Crec en Jesucrist, que ressuscità perquè visquem, perquè ens alliberem dels prejudicis i de la presumpció, de la por i de l'odi perquè transformem el món cap al seu regne.

Crec en l'Esperit que va venir amb Jesús al món. Crec en la comunitat de tots els pobles i en la nostra responsabilitat de fer de la nostra terra o un lloc de misèria, de fam i violència o la ciutat de Déu. Crec en la pau justa que és possible construir. Crec en la possibilitat d'una vida plena de sentit per a tots els homes i en el futur d'aquest món de Déu.

AMÉN."

(Aquesta Professió de Fe fou llegida en la celebració ecumènica de la "Peterskirche" de Frankfurt.) CREDO ECUMÈNIC DELS JOVES

De fet, Jesucrist va dir: "No et demano que els treguis del món".

Som al món. No hi som per no res. Ocupem un lloc. Cadascú el seu. Tenim unes coses a fer...

Ets al món per viure i perquè els altres visquin. Ningú no pot viure sol. Tens necessitat dels altres i els altres de tu. Tots som solidaris:

- Com a homes
- Com a cristians

Tenim una missió. És Déu mateix qui ens envia, qui ens compromet en el món, per a **construir**.

Comprometre's és respondre a aquesta crida (compromís avui = de moda. Aixequen la llebra, denuncien, promouen manifestacions, després s'amaguen).

Hem de comprometre'ns en el món en què estem vivint. No un món ideal. No compromentent els

altres. No despreciant res del que es pugui aprofitar. Partint de les seves necessitats i de les nostres possibilitats (noi, a la meua parròquia: no m'agrada res. Pensa una cosa que t'agradi i la farem. No sè què... Com vols que ho sàpiga, jo?)

I el jovent no li agrada res, no sap què vol, perquè el que necessiteu, el que necessita el món d'avui, és la llum de Crist, que és la llum del món. L'única cosa que falta conèixer en el nostre món, que és l'única que ens pot satisfer.

El món, avui, i nosaltres, més que mai, necessitem equilibri, serenitat, personalitat: En l'humà: víctimes de la moda... cabelleres... ateïsmes... por del ridícul...

I en l'espiritual: Hem de ser jeràrquics, enmig de tants profetes improvisats. Fidels al Sant Pere, al Bisbe. Fidels a Crist i a l'Església.

Seguretat del món: Última manifestació Universitat de Girona. Catorze innocents empresonats

El qui és la Paraula es va fer home i va habitar entre nosaltres. Jo 1, 14

JUNTS FEM MÉS

(sempre: noi comunista). Els responsables s'amaguen i no fan res pels qui han tancat a la presó per culpa seva. Ridiculitzen els qui volen apaivagar els ànims amb criteris assenyats. Hi ha certs grups que neguen la llibertat, ells mateixos que actuen en nom de la llibertat (els que conec, no saben què és, la llibertat, ni el diàleg, ni l'amor, ni la companyia: la qüestió és que jo vagi bé: si jo vagi bé, tothom té obligació d'estar content).

Seguretat de Crist: "No us deixaré. Jo estaré amb vosaltres fins al final dels segles." Passi el que passi. Diguin el que diguin. Facin el que facin.

El que passa és que volem ésser enganyats per la propaganda mentidera, i som obligats (forçats) pels que ens conviden a fer ús de la nostra llibertat.

L'Evangeli hauria de marcar en les nostres vides la imatge autèntica de Crist. Són les bones obres que glorifiquen Déu. No les bones paraules, ni la mentida.

I l'Evangeli i l'Església ens diuen, en aquest moment que estem vivint, com hi hem d'estar i què hi hem de fer, en aquest món.

Per això convé que revisem aquelles coses que potser no van prou bé en la nostra vida i que són la causa que no responguem prou bé a les exigències, tant humanes com cristianes, del nostre entorn (potser aquí hi trobarem

el motiu que fa que la societat no tingui massa confiança en els joves).

Com està de formació, de seny, d'equilibri, de domini, d'amor, de capacitat de diàleg? Sexualitat

"Vagos": quinze deis al mes almenys...

novel·les, pel·lícules, pornografia, converses, pensaments, desitjos:

-por- servei

-tancats (deixar que tot es podreixi a dins)

- crítica (riure's dels altres, burles...)

- us convido a la sinceritat, a l'oració i els sagraments, si voleu trobar Déu i a vosaltres mateixos. Realitzar-vos. Son, desgana manca d'entusiasme... tot va bé (quan tot va malament). Orgullós, cregut, desordenat, l'ambient, no saps viure, idees que t'has fet: No serveixen per a res. Que haurien de canviar els altres... Si tothom fos com jo!...

Fins que trobis Déu com aquest soldat, no trobaràs la seguretat ni la teva autèntica personalitat.

Mira, Déu, jo mai no he parlat amb Tu...
Ara, però, voldria dir-te: com estàs?
Saps, Déu, m'havien dit que Tu no existies.
I jo, ximple de mi, ho creia tot.
Ahir, des del forat d'una bomba, vaig veure el teu firmament.
Llavors vaig comprendre que m'havien enganyat.
Si m'hagués parat a contemplar les coses que Tu has fet,
hauria comprès que m'estaven enganyant a consciència.
Déu, vull saber si encara em donaries la mà.
No sé, però sento que em comprendràs.
És estrany: he hagut de venir a aquest infern per trobar un moment de contemplar la teva faç.
Bé. Crec que ja no queda molt més per a dir, sinó que soc feliç d'haver-te conegut.
Em sembla que, ben aviat, sentiré: "L'hora zero".
Però no tinc por després de saber que estàs tan a la vora meu.
El senyal! Bé, Senyor, haig de marxar.
T'estimo immensitats. Vull que Tu ho sàpigues.
Ja ho veus: aquesta lluita serà espantosa i qui sap si aquesta nit no arribaré a casa teva.
Encara que jo no hagi estat el teu amic fins ara, Déu, jo voldria saber si m'estaràs esperant a la porta.
Però... si estic plorant. Jo plorant!
M'agradaria haver-te conegut fa molts anys.
Bé. Déu meu, ara si que me'n vaig. A reveure.
Que és estrany: des de que t'he trobat ja no em fa por la mort.

Mn. Enric

PASQUAL MARAGALL

El pregó de la Festa Major de Sant Pere va ésser fet per Pasqual Maragall, alcalde de Barcelona. Aprofitant l'avinentesa la revista Turissa va fer-li la següent entrevista:

• Has vingut moltes vegades a Tossa? L'has vist canviada, millorada?

- Hi he vingut sovint. He vingut moltes vegades a Tossa, he passat per Tossa, he vingut a Tossa. Quan jo tenia 13 anys hi veníem sovint perquè vam estar estiuvejant un estiu a Lloret i llavors jo feia la carretera, aquesta de les curves, amb la bicicleta. Però la veritat és que la conec poc. M'agradaria conèixer més Tossa, perquè la imatge i la força que té crec que es mereix una visita més aprofundida. Ja ho farem. Quan passin els Jocs Olímpics farem una visita amb més tranquil·litat.

• Com penses que poden influir els Jocs Olímpics en el futur turístic de la Costa Brava?

- Jo crec que nosaltres, ara com ara, Barcelona com a ciutat, Catalunya com a país i la Costa Brava i l'Empordà com a comarques, si ho fem bé, podem tots plegats guanyar una imatge molt important en tot el món. Estem als diaris, a les revistes, a les televisions, als mitjans de tot el món i encara hi estarem més. Durant una colla de setmanes tindrem milers de milions de persones pendents del que passa aquí, i molta gent vindrà i explicarà què és el que ha vist. I jo crec que, encara que no s'hagi produït fins ara, hi pot haver un efecte positiu també de vinguda de gent cap aquí; de gent de Barcelona que potser marxarà d'allà per venir més a la costa durant els Jocs, o de gent de fora.

Seria molt bo que amb aquesta ocasió i amb aquest motiu, féssim una reflexió tots plegats del que ha de ser una política turística profunda, que estic segur que la vostra alcaldessa porta al cap i que l'Arseni Gibert i altres col·laboradors també ajudaran a formular. D'això n'estic segur.

En definitiva i en resum, els Jocs són una magnífica oportunitat per plantejar una estratègia de futur més exigent i que tracti de recuperar els valors que la Costa Brava havia tingut des del principi, i Tossa en particular.

• Vostè que ha estat per tot el món, ha visitat altres àrees turístiques pels EEUU, per Europa, etc., què ens aconsellaria des del punt de vista del desenvolupament turístic de la Costa Brava i en particular de Tossa? Quin seria el model de creixement que hauríem de seguir aquí?

- Jo crec que és molt més difícil canviar el rumb, rectificar una trajectòria que no pas fer-ne una de nova. Ara nosaltres ja estem marcats per uns preus forçats amb el plaç, de manera que jo crec que és molt important treballar en el camp de la imatge, molt. Jo conec més les ciutats que no pas les àrees turístiques. Sé les campanyes que han fet a Los Angeles, Nova York, París, les que estem fent a Barcelona. Totes són campanyes que van a buscar atacar el punt flac, més que no pas vendre el punt fort, perquè el punt fort es ven sol, no cal que el promocionis. Que et coneguïn és molt important, però el més important és combatre la imatge negativa. Per tant, si s'hagués de fer una estratègia (que s'haurà de fer) per la Costa Brava i en particular per Tossa, jo crec que hauríeu d'agafar el punt que la vostra experiència us digui que és el que us identifica més negativament, i negar-lo. Negar-lo i demostrar que sou capaços de canviar-lo.

A París, quan va començar la seva campanya de promoció, fa moltes dècades, era tinguda com una ciutat fantàstica però negra, fosca. La gent deia que París era humit, que era fosc, que no era amable. Aleshores van fer una campanya de neteja molt important, ja fa moltes dècades d'això, i van inventar l'eslògan de "la ville lumière" (la ciutat llum) que nosaltres hem conegut com a tal. Ens ho hem cregut sempre, ens ho empassat i inclús quan hi anem diem, sí. Què va ser? Doncs va

ser un redreçament d'una realitat negativa. Vosaltres hauríeu d'agafar i fer una anàlisi del que teniu de bo i el que teniu d'imatge dolenta i negar allò dolent, tractant de demostrar que sou capaços de corregir-ho.

• És a dir, una mica la política que vostè va seguir amb "Barcelona posat guapa?"

- Igual, igual. Barcelona era una ciutat grisa, que quan tornaves de fora veies humida, fosca. No veies les façanes. Llavors vam fer la campanya de les façanes, de dir: són maques i si grates sortiran. 'Posat maca'.

Ara la campanya de la simpatia. Hi ha gent que diu que a Barcelona el comerç és molt bo, però que no són simpàtics. Doncs, ara fem la campanya de la simpatia. A Nova York, que van inventar-se la frase aquella tan bona de "I love New York", la gent diu un cop cada setmana "I hate New York", que l'odien; és una ciutat on la gent diu "Me'n vaig de Nova York, me'n vaig a Califòrnia", com aquella pel·lícula de Woody Allen. Doncs, quan van fer aquell eslògan d'"I love New York", tothom s'hi va apuntar perquè la gent sempre que hi ha un punt flac, en el fons hi és molt sensible i voldria negar-lo, superar-lo. Per tant, si tu els hi ofereixes un eslògan, una formulació que els hi arrossegui, se t'hi apuntaran.

**Emília Bernabeu / Ramon Miralpeix
Assumpta Taberner**

LA BABEL DE LES ARTS:

Miquel Martí i Pol

ANDORRA (postals i altres poemes)

La intimitat perduda

Lenta, solemne,
recordo bé la pluja.
Per unes hores
la vall recuperava
tot el seu alt domini.

Tu i jo miràvem
com plovia, en silenci
Tots dos teníem
un vel de melangia
al fons de la mirada.

Acollidora,
la pluja ens emparava.
Fal·leres, somnis,
eren clars i possibles
dins la seva harmonia.

S'anunciava
la nit amable, freda.
Lentes parelles
de turistes tornaven
a poc a poc als càmpings.

Potser t'alçaves
sense dir res. Havia
parat de ploure.
Tot lluïa. Pujaven
sentors de terra molla.

VINT-I-SET POEMES EN TRES TEMPS I ALTRES RECULLS

Estén el llenç a la paret. Agita
les mans davant el llum
i que l'ombra et serveixi
d'estranyíssim mirall.
Si aconsegueixes
de llegir-hi a través de signes i xifres,
t'esglaiarà la nova lucidesa

VINT-I-SET POEMES EN TRES TEMPS I ALTRES RECULLS

No demano gran cosa:
poder parlar sense estrafer la veu,
caminar sense crosses,
fer l'amor sense haver de demanar permisos,
escriure en un paper sense pautes.

O bé, si sembla massa:
escriure sense haver d'estrafer la veu,
caminar sense pautes,
parlar sense haver de demanar permisos,
fer l'amor sense crosses.

O bé, si sembla massa:
fer l'amor sense haver d'estrafer la veu,
escriure sense crosses,
caminar sense haver de demanar permisos,
poder parlar sense pautes.

O bé, si sembla massa...

ESTIMADA MARTA

Confio molt que sempre hi haurà algun
desconegut que en llegir els meus poemes
se sentirà commòs, talment com jo
m'hi sento quan els escric. Hi confio
profundament i puc imaginar
els clars estímuls de la descoberta,
la molt fecunda i estimable enveja
que establirà lligams irreversibles,
per tal com jo mateix n'he estat i en sóc
protagonista atent moltes vegades.
L'estimo ja des d'ara, aquest lector
desconegut i amic. Sovint hi penso
i no tan sols en el moment d'escriure.
Entre ell i jo hi ha aquell profund amor
que per distant i net i essencial
no provoca ni dol ni patiment.
Ell -ho sé bé- no faltarà a la cita
just al moment establert. Jo, des d'ara,
li'n dono ja sincerament les gràcies.

TOT UN REPTE: CASAL D'ESTIU

Escrivim aquest comentari a les poques setmanes de finalitzar el Casal d'Estiu. Durant els dos mesos s'han realitzat totes les activitats previstes, algunes amb millor fortuna que unes altres, però sempre d'acord amb la planificació feta pels seus monitors.

No s'ha descobert res que no coneguéssim. Segons Miguel Angel Lucena, el "dire", no ha anat malament per ser el primer cop. Això sí, la gran majoria de nens i pares han quedat molt satisfets, segons l'enquesta feta a finals d'agost.

Personalment considerem molt positiu que el desenvolupament del Casal s'hagi ajustat al previst, ja que estem convençuts que una bona preparació condueix necessàriament a uns bons resultats.

Així, doncs, ha hagut professionalitat. I també molta energia i dedicació aportades pels monitors, els voluntaris i els seu director. Ni la piscina, ni les excursions, ni la joventut dels responsables han donat la raó a les nostres temences, per altra part justificades, donada la novetat del procés emprès.

Monitors del Casal d'Estiu

El Casal ha sopsat deixar en una banda els "marcianitos" i els gelats fora d'hores. S'ha canviat la passivitat de consumir per l'alegria de participar. Ha servit com a retrobament amb els que estudien a Lloret o Blanes. I ha permès la relació dels nens amb els joves, quelcom que la nostra societat no afavoreix, a pesar de que aquests són el model a imitar més apropiat per als petits, tant per l'apropament d'edat com pels interessos.

Els monitors són titulats, com ja sabeu, després d'haver passat

un curs de 300 hores en el seu temps lliure. No són educadors en sentit estricte, però sí han estat magnífics facilitadors d'experiències. I han creat, hora a hora, condicions per a la comunicació i la creativitat.

Comunicació entre sí, amb altres persones i institucions a les que difícilment arribaríem a tractar a la vida quotidiana, i que afavoreixen el coneixement mutu i la integració.

I també creativitat, que en el nostre context no significa necessàriament l'artístic, sinó la capacitat de trobar solucions pròpies a nous problemes; no dependre del consum per passar-ho bé i mirar el que ens envolta sabent que comptem amb recursos, no només amb diners.

Aquests eren els objectius proposats per als monitors i que, almenys parcialment, estem convençuts que han sabut transmetre.

Per acabar, els agraïments a LEPROM (C.C.O.O.) per confiar en el projecte i gestionar la subvenció del curs, al Centre Excursionista i A.P.A. pel seu recolzament continu, a Franky -pels Karts-, a Sílvia, del Catxa, -per la piscina, a Joan, del Banc Sabadell- per les samarretes, a Betty- pel disseny gràfic-, als percusionistes, als amics d'Olot i d'aquí i als pares per confiar els seus fills a aquests joves.

MARIBEL INGUANZO
RAFAEL GASCON

MIQUEL MARTÍ I POL O LA FORÇA DE LA COHERÈNCIA

Són les cinc d'una xafogosa tarda de diumenge. Pels carrers de Roda de Ter no circula pràcticament ningú, llevat d'uns vaillets que van en moto. Ens mirem i se'ns escapa un esbufec profund, no fa ni un trist bri d'aire en ple melic d'Osona. Algú molt amable ens indica el camí, és més, ens acompanya a peu de porta. Ara, un soroll d'aigua sembla refrescar-nos, tot i que només és una sensació imaginària i fugaç. Una mà blanca i fina ens obre la porta. La Montserrat- "un perfil de dona bellíssima i serena"- somriu mentre assenyala el llindar de la porta contigua. Està assegut a una taula de despatx nova, impecable; un doll de llum grongenca entra per la finestra. A fora, baixa un Ter cabdalós, reberverant i tèrbol. 'Ha triat l'habitació més petita i gairebé no s'hi cap, hem hagut d'adequar-ne una altra per posar els llibres'- diu la Montserrat. 'És que a mi m'agrada estar recollit, sentir els límits'-afegeix en Miquel. Deu ser per això que Andorra l'ha seduït sempre, 'la muntanya m'agrada molt; el mar,

en tinc prou de veure'l un cop l'any'.

• Vas néixer el 1929, has viscut una guerra i, sobretot, una postguerra. Has escrit sobre el poble, la fàbrica i els paisatges i personatges que has conegut... és difícil viure el present sense renunciar al passat? Com veus ara el teu passat?

- Deixa'm contestar-te amb una altra pregunta, com diu que fan els gallecs: ¿es viu **de debó** el present,

si **de debó** es renuncia al passat? Jo crec que no, francament i, tot i que els respecto, de vegades m'escandalitzo davant aquesta gent que es refusa a ella mateixa en el seu passat. Si és l'únic veritable patrimoni que tenim, perquè el present és fugacíssim i del futur ningú no ens garanteix ni un minut! A més, ¿qué som sinó la suma d'allò que hem estat, amb els entusiasmes i els "mea culpa" que es vulguin? Assumir el passat, per a mi, és una prova de maduresa, i la gent que el refusa i que diu que només vol viure l'instant, em fa pena pel tresor d'ells mateixos a què renunciem. El meu passat el veig profundament incardinat en la meua manera de ser; i com més gran em faig, més. No sé si recordes els dos primers versos de la **Suite de Parlavà**: 'Fugiria de mi si no pogués/ recuperar el meu temps i interrogar-lo'. Així em sento i així em vull.

• Al llarg de la teua obra i de la teua vida hi ha una constant reivindicació dels valors humans, ¿Creus que el nostre país ha arribat

Miquel Martí i Pol i Nuria Esponellà

a la llibertat per la qual va lluitar la vostra generació o encara n'estem lluny?

- A la llibertat per la qual un lluita, de fet no s'hi arriba mai, si més no perquè la veritable lluita és un compromís per-a-tota-la-vida. Es guanya terreny, de vegades; de vegades se'n perd, però l'horitzó sempre és nou i sempre ha de ser seductor. D'altra banda, malament rai si algú decideix que ha assolit la cota de llibertat que volia: el conservadorisme és cosí germà de l'egoisme, i l'egoisme és germà bessó de la injustícia. No, per a mi els països encara està lluny de la llibertat; si pensés -que no ho faig- que la tenim a la vora, potser diria el mateix, perquè, tot i que començo a estar cansat, encara crec en el valor dels reptes.

• Sovint s'explica l'èxit de difusió de la teva poesia per la teva voluntat de comunicació. Et sembla encertat? Estàs satisfet de la popularitat assolida?

- Algunes coses hi deu haver, d'això de la meua voluntat de comunicació, perquè a mi la poesia que només s'emmiralla en ella mateixa o es complau exclusivament en la pirueta, no em diu res. Però m'agrada d'afegir-hi el català que vaig aprendre de la meua padrina -l'àvia materna, vull dir- que no sabia de llegir però se servia d'un llenguatge polític com un palet de riera, genuí, i clar com l'aigua, i, a més, la meua constant recerca endins de mi mateix, em fa pensar que si de debò la meua poesia "arriba" a la gent, segurament que

és perquè la gent no es desentén tant com diu del seu passat. També hi vull afegir una consideració, a això: jo no crec que la meua poesia sigui tan, tan fàcil com alguna gent diu; més ben dit, m'agrada de pensar que no ho és. Pel que fa a això de popularitat, què vols que et digui! La popularitat d'un poeta -i català!- és tan poqueta cosa que fa vergonya parlar-ne. A mi, quan algú, generosament, em diu: a tu et coneix tothom, els responc: no, a qui coneix tothom és a en Cruyff, i és cert, tothom sap qui és, els agradi o no el futbol; a mi em coneixen quatre gats, que diuen al meu poble.

• Hi ha detalls fins ara poc coneguts de la teua biografia, per exemple, la teua faceta de

cantautor. D'haver-t'ho permès la salut, t'hauria agradat seguir cantant moltes més matinals al Romea?

- Jo no vaig plegar de cantar per culpa de la meua salut, sinó per motius diguem-ne deontològics, per sentit del ridícul, vaja. Quan vaig començar, tot era lícit, i divertit, i sobretot útil; després, sortosament, la cosa es va anar afinant i jo hi feia més nosa que servei. D'altra banda, a l'edat i amb les obligacions que tenia, hauria estat una bestiesa llançar-me a l'aventura. Però sí, si hagués pogut, m'hauria agradat.

• Després de **Paraules al Vent**, **Lletra a Anna** i **El Poble** arribes a una fita insòlita en poesia: el tiratge de més de 50.000 exemplars de **Estimada Marta**. Què ha significat per a tu aquest fet?

- Una sorpresa, sobretot. Encara ara no ho entenc. A mi m'agrada força, el llibre, però no gosaria pas dir que és el millor dels meus; personalment, si n'hagués d'escollir algun, em decantaria per **La Pell del violí** o **Quadern de Vacances**. Ara, la gent hi deu trobar alguna cosa que els atreu. Mira, a can 62 el van reeditar a finals del 89, i ja en portem cinc edicions. A mi el que em fa més il·lusió d'això és d'una banda que el llibre es vagi mantenint, i de l'altra que interressi a gent nova i jove.

• S'ha parlat molt de la teua malaltia. Tu mateix dius que l'has assumida a nivell poètic. ¿Penses que s'incideix massa en aquesta circumstància?

Visita de Roda de Ter des de la seva casa

- De la meua malaltia no en puc prescindir perquè m'acompanya vint-i-quatre hores cada dia, i, a més, es fa notar, la punyetera. Ara, si s'hi incideix massa, no ho sé, francament, de vegades penso que sí, de vegades penso que no. Algú ha dit que jo n'abuso, de la meua malaltia, i se m'ha recriminat que em faig plànyer. Això em sembla força injust. La meua poesia parla molt de mi, és clar, i també és clar que, parlant de mi, parli, directament o indirectament del meu mal. No hi ha més cera que la que crema, que diuen. A més, assumir una malaltia a nivell poètic no vol dir vèncer-la a nivell diguem-ne quotidià. Aquesta mena de mals no els venç ningú, i ho dic amb coneixement de causa, no solament per la meua experiència sinó, perquè n'he parlat amb altres malalts.

• Ets també un dels poetes més guardonats: La 'Lletra d'Or', el 'Premi Fastenrath', 'Premi de la Crítica', 'Premi Josep Maria de Sagarra', 'Premi de la Generalitat al millor text per a infants', 'Premi Salvador Espriu', 'Premi Ciutat de Barcelona'; t'han concedit la 'Creu de Sant Jordi' i, fa ben poc, el 1991, et guardonaven amb el 'Premi d'Honor de les Lletres Catalanes'... Quin significat té aquest reguitzell de reconeixements per a tu? Quin t'ha gratificat especialment?

- Doncs mira, sense atribuir-hi un significat diguem-ne transcendental, em fa il·lusió que me'ls hagin donat i n'estic content, més que més tenint en compte que mai no he fet ni un pas per obtenir-los. Quant a això del més

gratificant, potser el primer, que tu no cites, és a dir, l'Ossa Menor, que vaig guanyar l'any cinquanta-tres, quan encara era un cadell, i que no me l'esperava, i l'últim, el Premi d'Honor, que tampoc me l'esperava.

Entens que amb el 'Premi d'Honor de les Lletres Catalanes' es reconeix de manera unànime el valor de la teua obra poètica?

- De manera unànime, no ho sé. Quan me'l van donar vaig llegir tots els diaris que vaig poder i no vaig pas trobar-ne cap que me'l regategés. Ara, això de la unanimitat que dius, vés a saber; tant de bo, és clar!

• Fas una incursió a la prosa novel·lada amb dos llibres de memòries -o memòries novel·lades, tal com les anomenes tu mateix- **Defensa Siciliana** i **Obertura Catalana**, esperàvem una trilogia... no hi haurà una continuïtat?

- De moment, no. Aquelles dues provatures no em van convèncer, un cop publicades, i ara no em veig amb cor de reprendre l'intent. Tinc molt poca empenta. Ja et deia no fa gaire que estava bastant cansat i, posats a dir, hi afegiria adjectius força durs, com ara decebut, fastiguejat... en fi, val més que ho deixem córrer, però de moment, insisteixo, de moment res de memòries.

• Parlem dels últims llibres publicats a part de l'edició de l'obra completa: **Temps d'Interluni** i **Suite de Parlavà**. **Temps d'Interluni** se'ns presenta com un llibre que anuncia canvis en l'aspecte formal. En certa manera, es pot considerar un preludi de la **Suite de Parlavà**?

- En certa manera, sí, però només en certa manera, perquè **Temps d'Interluni** és una replega de poemes més que no pas un llibre. El que passa és que en tots aquells poemes s'hi anuncia el canvi que volia assajar i que, de fet, encara no he sabut resoldre com jo volia.

• En la teva darrera obra, **Suite de Parlavà**, apareixen elements formals nous pel que fa al llenguatge i a l'ús d'imatges i metàfores molt reeixides, sobretot en la segona part "Algú que espera". Com valors aquest canvi estilístic?

- Bé, es tracta d'aquest intent que et deia, però jo, tot i que no n'estic pas descontent del tot, encara el veig molt aferrat a la meva diguem-ne veu anterior. M'hauria agradat ser capaç d'un trencament més espectacular, però potser ja m'he fet vell, no ho sé. Hi ha gent que se m'ha queixat de massa duresa. També tenen raó, però és que cadascú se sap les seves coses i ara no estic gaire de filis, jo.

• Fa poc, un grup d'intel.lectuals catalans manifestava que la poesia és una forma de veure la vida; tu, l'entens més com una forma de veure-la o de viure-la?

- A mi m'agrada més entendre-la com una forma de viure-la, per pedant que pugui semblar.

• Recentment afirmaves que la poesia francesa i la italiana han estat presents en les teves lectures. Què estàs llegint ara mateix?

- Últimament llegeixo molt poc. No em vaga o no sé trobar les ocasions propícies. El poc que llegeixo aquests dies és prosa: novel·la i conte.

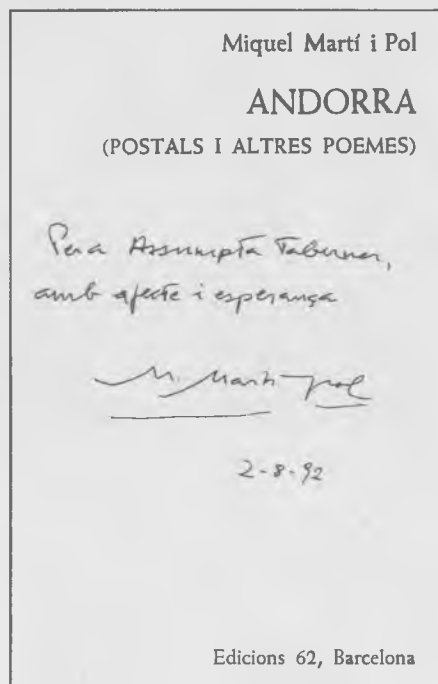
• Tu has conegut personalment poetes i intel.lectuals de renom: Salvador Espriu, Joan Oliver, Blai Bonet, Joan Vinyoli, Segimon Serrallonga... Amb alguns has mantingut fins i tot una sòlida amistat. Quin d'ells recordes

especialment?

- Per la intensitat i la durada de la nostra relació, l'Oliver, en Vinyoli i en Serrallonga.

• En quin moment sorgeix la profunda amistat amb Lluís Llach?

- Amb en Lluís ens vam conèixer fa deu anys, però la nostra amistat adquireix pes específic tres o quatre anys després d'haver-lo conegut.

Dedicat a la coordinadora de la Revista Turissa

Me l'estimo molt i m'agrada dir-ho'.

Mentre gesticula, té la mirada tan clara com el pensament. Articula amb treball, -'si em diguessin què m'estimaria més recuperar, diria que la veu; m'agrada molt xerrar'- però és lúcida i precisa, d'expressió intel·ligent i directa. Li proposem de contestar unes quantes preguntes més informals i de seguida assenteix; és un home amb bon sentit de l'humor.

Miquel, ets més tossut que rebel? Sí.

Què series sense "el ferotge adolescent" que et vella? Probablement molt menys del que sóc.

Ronda de Ter, Cantonigrós o Parlavà? Per aquest ordre: Roda de Ter, Parlavà, Cantonigrós.

Ets un home meticulós... suportaries una dona desendreçada a casa? (La Montserrat riu divertida) Fredament, no. Ara bé, per amor es poden fer moltes coses...

Quina és la disfressa més agosarada que t'has posat? Cap. (Resta en silenci un moment) Bé, no m'agrada gens disfressar-me, però cada cap d'any em poso un solideu, de cardenal... per portar alguna cosa vermella...

Qui t'ha revelat el secret d'escriure sense esborranys? Ningú, no sé escriure d'altra manera.

Què miraries més vegades en una tarda solitària: un llibre, el rellotge o un plec de papers en blanc? En una tarda solitària no miraria res. Res.

Ell, l'home exigent i sincer que ha dit en alguna ocasió "no és fàcil viure amb un malalt 'perpetu", és també l'home que gaudeix d'una esplèndida salut humanística, d'un apreciable "savoir faire", d'una lucidesa de pensament i paraula envejable i, sobretot, d'autenticitat tant en l'obra ben feta, com en la vida. Perquè, certament, si els interiors de vegades són un desert, el de Miquel Martí i Pol és una selva. Una selva poblada d'ocellots que reflen harmònicament i de lianes que s'enfilen vers la llum; "i en tindrè prou / amb no dir res per sentir elfosc embruix / del buit immens que tot ho purifica".

Núria Esponellà i Puigermanal

La Revista Turissa vol agrair l'amabilitat amb la que ens va rebre en Miquel Martí i Pol i la seva esposa Montserrat.

Gràcies

Assumpta Taberner

PAVELLÓ

Per fi, el que semblava una història interminable o un somni, s'ha fet realitat i el passat dia 13 de setembre de 1992, any màgic, es va inaugurar el tan esperat Pavelló, i potser mai una instal·lació esportiva ha estat tan anhelada com aquesta. Però comencem fent una mica d'història i remontem fins els anys 69-70, quan gràcies a la donació del Sr. Murio, una persona que ha estat un dels grans benefactors de l'esport local, es va poder construir la pista de les Escoles, on es va començar a gestar l'esport local de pista, amb aquell memorable equip de bàsquet que ens delectava a tots. Un intent que va durar un any, de crear un equip de voleibol, a més a més de no oblidar-nos dels inicis de l'esport escolar.

Amb el pas del temps i després de molts anys vam veure que aquella pista quedava obsoleta i per tant requeria ja una instal·

lació de més envergadura i a partir d'aquí es va començar a parlar de la necessitat de construir un pavelló. Era l'any 1980. Es va tenir l'oportunitat de construir un, però la necessitat de la població d'aquell moment era la d'una depuradora i quan ja teníem els calers i el terreny ens vam quedar sense i a canvi es va cons-

truir l'actual pista, que va ser inaugurada el 26 d'abril de 1983.

Semblava que amb aquesta pista era suficient per a la pràctica esportiva de Tossa, però en pocs anys es va demostrar que havia quedat petita, principalment degut al resurgiment de l'esport escolar, amb bàsquet i voleibol, l'aparició d'un nou club de bàsquet i un nou esport que era el futbol sala. Tot allò aglutinat dintre d'una nova entitat que per aquell temps començava a sorgir, la Unió Atlètica Tossa. I foren passant els anys i moltes promeses electorals de construcció d'un pavelló i durant aquest temps els nostres esportistes estaven a expenses de la meteorologia, arribant fins i tot a desaparèixer l'equip de voleibol, per manca del pavelló i havent d'anar a jugar al de Lloret un equip de futbol sala.

Per casualitats de la vida, un mes abans de les últimes

eleccions es té un terreny on construir el pavelló i s'inicien les obres. Però amb el govern del nou Ajuntament i gràcies a la donació de la Sra. Anna Esteve Llach (g.e.p.d.) es trasllada la construcció del pavelló al que serà la futura zona esportiva.

I aquí el tenim. És un pavelló d'unes 300 persones assegudes de capacitat, segons marca el mòdul de la Generalitat, amb una pista central transformable en tres, amb 4 vestuaris de jugadors, 2 d'àrbitres, 1 gimnàs adosat a la pista, 5 magatzems sota de les grades, 2 magatzems de pista, 4 locals, un per al Consell Municipal d'Esports i els altres per a les entitats esportives locals que no disposin, un bar i una cabina de llums i retransmissions. En ell es poden practicar fins a 15 modalitats esportives diferents, ja que al fer la construcció i apreciar les necessitats que hi havia s'han anat realitzant modificacions i per exemple: estan tots els anclatges de pista instal·lats, encara que inicialment no estigui pintat el terreny de joc, per no tenir que anar després aixecant el terreny de joc, s'ha dotat de cortines divisòries, així com s'ha donat prioritat a la seva funcionalitat esportiva abans que a l'estètica, etc.

Els actes d'inauguració s'incien el dia 11 de setembre amb els següents actes:

- Partit de Futbol Sala Aleví entre l'U.A. Tossa i el Coma Cross de Salt.

- Partit de Futbol Sala Cadet entre l'U.A. Tossa i el Sant Joan de Mollet.

- Per la tarda tingué lloc el

partit estrella de la inauguració entre l'equip de 1a. Divisió de l'U.A. Tossa i el F.C. Barcelona.

- Per la nit, el partit de Juvenils de bàsquet de l'U.A. Tossa i el C.B. Lloret.

- I per últim un partit de Seniors de bàsquet entre l'U.A. Tossa i el C.B. Lloret.

- El dia 12 de setembre al matí es va celebrar un partit de voleibol de categoria Cadet entre l'U.A. Tossa i el C.V. Blanes.

- I per la tarda, va iniciar la Lliga l'equip de la 1a. Divisió de Futbol Sala de l'U.A. Tossa contra el C.F.S. Lloret.

- I després tingué lloc una exhibició de Taekwondo a càrrec de 150 alumnes i 15 cinturons negres.

- El diumenge dia 13 es va iniciar amb una marxa Popular d'uns 15 km. i a les 13 h. es va realitzar la inauguració oficial del pavelló a càrrec del Sr. Fidel Sust, on les entitats esportives de Tossa desfilaren pel centre del pavelló. I finalitzaren els actes

d'inauguració amb una arrossada popular celebrada davant del pavelló.

Des d'aquestes planes vull rendir un petit homenatge a totes les persones que han contribuït amb el seu esforç i treball diari a aconseguir-lo i recordar a tota la població que és una instal·lació de tots i per a tots, ja que l'esport no coneix o no hauria d'estar utilitzat per la política sinó per tot el món, sigui del color o afinitat que sigui i, per tant tenim entre tots que conservar-lo i mimar-lo durant molts anys perquè es vegi igual que ara quan és nou.

Tossa, aquest és el teu pavelló. Que ho gaudim tots molts anys.

ESTEVE JUNQUÉ
Regidoria d'Esports

ASSOCIACIONS TOSSENQUES

AMICS DE LA MÚSICA

TRADICIONAL CONCERT DE JUNY. El diumenge 21 de juny, tingué lloc el concert que any rera any venen oferint la Coral Tossenca i l'Escola de Violins i Violoncels de Tossa. Amb una església gairebé plena, s'incia el concert amb la interpretació a càrrec de l'escola esmentada sota l'atenta direcció de la professora Sra. Dolors Brufau. El repertori fou el següent: Musette - J. S. Bach, The two grenadiers - Schumann, The Witches Dance - N. Paganini, Minuet en G - Beethoven, Minuet - Boccherini, Gavette - J.B. Lully, Humoresque - A. Dvorak, The happy farmer - Schumann, Gavotte - F. J. Gossec, 4 Minuets - J.S. Bach - 8 variacions - S. Suzuki i Concerts en la menor - Vivaldi. A destacar la intervenció d'un jove violinista interpretant passatges solistes, fou en Carles Puig.

A la segona part intervingué la CORAL TOSSENCA dirigida amb molta seguretat i fermesa pel Sr. Fidel Aromir, interpretant Bega Bega de Guridi, o Bone Jesu de Palestrina, Maite de Solozabal, L'Emigrant de Vives, Els Segadors, i per acabar una sardana d'estrena quin nom ben escaient és el de "TOSSA, RABEIG DE PAU". El seu autor, el Sr. Lluís Duran i Massaguer, la va compondre expressament per a la Coral. No en va a la partícula. La hi ha aquesta bonica dedicatòria:

"Als bons amics cantaires de la Coral Tossenca, amb agraïment personal i amb reconeixement de la seva valuosa tasca de difusió de la música del nostre País. Amb l'afectuos record d'en Lluís Duran."

El Sr. Duran, present al concert, va ésser homenatjat després de l'estrena quan el nostre Director Sr. Fidel Aromir li va fer entrega d'una placa en recordança d'aquesta diada.

Aquesta sardana ha estat molt ben escollida per part de tots els cantaires de la Coral i pel públic tossenc, i en poc temps s'ha convertit en un nou himne de Tossa i de la Coral. Quan la cantem és ben fàcil veure molta

El compositor Sr. LLUÍS DURAN (primer per la dreta) amb alguns cantaires de la Coral Tossenca.

gent seguint la seva inspirada melodia tot fent cantarella amb una lletra de gran inspiració tossenca també original del mestre Duran.

No deixant de banda aquesta sardana, hem de dir que fou presentada al concurs "CANTEM SARDANES" organitzat per Catalunya Ràdio i l'Ajuntament de Barcelona, concurs en el qual obtingué el tercer premi de classificació general, i el primer premi en obres presentades per a coral i cobla.

Ben aviat sortirà un disc enregistrat per la Cobla MONTGRINS on hi ha aquesta sardana en el dia que es va interpretar en el concurs.

Fou una tarda inoblidable per a tots els qui estimem la música.

En finalitzar el concert, s'entregà un ram de flors a la Sra. DOLORS BRUFAU en reconeixement a la seva tasca al front de la Coral Tossenca fins farà un any quan el Sr. FIDEL AROMIR se'n va fer càrrec. Enhorabona a tots.

Francesc Fonalledas

AGRUPACIÓ SARDANISTA TOSSENCA

AUDICIONS ESTIUENQUES. Enguany s'ha tornat a una vella fórmula en aquest aspecte: les ballades de sardanes han tingut una periodicitat setmanal, en concret cada dimecres a excepció d'algun dia festiu que també se n'han fet. La resposta ha estat positiva sobretot durant el mes d'agost, al llarg del qual el Passeig s'ha anat omplint de sardanistes i, com no, de curiosos atrets per la sonoritat de la nostra formació musical: la cobla. I és d'aquest últim factor del que

parlarem tot seguit. La formació encarregada d'amenitzar les audicions ha estat la cobla CIUTAT DE GIRONA, sense dubte una de les millors del moment actual. Això s'ha traduït en una assistència força considerable en algunes ballades de sardanistes d'altres viles veïnes com Lloret, Tordera, Llagostera... i el fet de tenir la mateixa cobla en quasi totes les ocasions ha fet que el seu cost econòmic sigui molt raonable, tan raonable que fins i tot corren cobles de molta menys qualitat que cobren el mateix fins i tot més. Exitoses, doncs, les audicions d'estiu.

No voldriem acabar sense fer-nos ressò d'algun comentari referent al lloc on es fan les sardanes: el Passeig de Mar, davant l'Hotel Rovira. Al llarg de totes les audicions hem anat consultant els sardanistes sobre un hipotètic canvi de lloc i la resposta ha estat gairebé unànim: el Passeig és el lloc idoni, no s'ha de tallar la circulació, hom pot seure al 'muro', és un lloc fàcilment localitzable per al foraster que ens visita, el que junt amb el fracàs resultant de fer sardanes en altres llocs: Mas Font, 11 de Setembre (érem uns vint-i-cinc), Passeig de Mar, vora muralles (encara érem menys) per Sant Pere, ens demostra que s'han de continuar fent en el mateix lloc.

XXXIX CONCURS DE COLLES SARDANISTES

El diumenge, 6 de setembre, vàrem organitzar una nova edició d'aquest veterà concurs de colles. Juntament amb l'ajuda dels Antics Amics de la Sardana de Girona i de la Unió de Colles Sardanistes l'organització fou perfecta i tot transcorregué amb normalitat. Per decisió de l'Agrupació Sardanista Tossenca i l'Ajuntament de Tossa, s'homenatjà al compositor Sr. BARTOMEU VALLMAJÓ i SOLER, que al llarg d'aquests trenta-nou anys ha estat l'assessor musical del nostre concurs. El mestre Vallmajó és sense cap mena de dubte un dels pocs compositors especialitzats en les sardanes "REVESESSE" que ell va impulsar i sobretot dignificar. Abans d'ell, aquestes sardanes eren cantarelles avorrides o amuntegaments de notes que amb prou feines podia desxifrar la cobla de torn. Ell sap donar-li un aire i una melodia equilibrada amb la dificultat del tiratge. Té composades sardanes normals que han esdevingut molt populars: ROSEAR, RAMBLA VERDAGUER, TERRANOSTRA, BESALUENCA, AMUNT i CRITS...

Abans de la sardana revessa fou homenatjat i rebé una placa de mans de la Sra. M. Teresa Moré (1r. Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Tossa) i del Sr. Francesc Fonalledas (President de l'Agrupació Sardanista Tossenca). En el referent a la competició, la participació no fou tan nombrosa com d'altres anys, però la qualitat de les colles quedà ben palesa.

Els resultats foren els següents:

- **Colles lliures:** Alevins: 1r. Colla PLANA RIALLERA de Figueres / Infants: 1r. Colla PETITS REBROLLS de Figueres. 2n. Colla PETITS AMUNT I CRITS de Terrassa. / Jovenívols: 1r. Colla CORS JUVENILS de Terrassa. 2n. Colla ANTAVIANA JOVE de Tordera. 3r. Colla REBROLLS DE TERRA NOSTRA de Girona / Grans: 1r. Colla XALOC de Barcelona. 2n. Colla VALLDEROURE de Calella. 3r. Colla ANTAVIANA de Tordera.

- **Campionat de Copa Grans:** 1r. TARRAGONA DANSA de Tarragona. 2n. Colla EMPORDÀ de Figueres. 3r. Colla ALBA de Barcelona.

- **Sardana de Punts Variats:** Infantil: 1r. PETITS AMUNT I CRITS de Terrassa / Jovenívol: 1r. ANTAVIANA JOVE de Tordera. 2n. CORS JUVENILS de Terrassa. 3r. REBROLLS DE TERRA NOSTRA de Girona. Grans: 1r. ANTAVIANA de Tordera. 2n. EMPORDÀ de Figueres. 3r. MAIG de Barcelona.

La sardana revessa fou resolta per onze colles: MIGJORN, VALLDEROURE, ANTAVIANA, XALOC, DOLÇ RECORD, LLIURE, MARE NOSTRUM, MAIG, EMPORDÀ, ALBA i ARRELS DE CATALUNYA.

Francesc Fonalledas

CURSET D'APRENTATGE A BALLAR SARDANES

En aquesta tardor que ara encetem, l'Agrupació Sardanista Tossenca tornarà a iniciar el curs de sardanes, que tindrà lloc cada dissabte de 12 a una del migdia al Casal Parroquial. La inscripció és gratuïta i tindrem com a monitors la Rosa Monrabà, la Isabel Ruscalleda, la Maria Aragay, en Jordi Pujol, i n'Enric Lleonart. Més endavant, iniciarem el calendari de sortides amb autocar als pobles on es faci Trobada Infantil. I a més tenim pendent l'excursió al Tibidabo suspesa 3 vegades per culpa del mal temps. Animeu-vos i veniu!!!

EL NOSTRE POBLE

18.06.92
Corpus Christi

29.06.92
Sant Pere

Sant Cristòfol - Benedicció de cotxes

11.07.92
Aplec de Sant Benet

01.08.92
Saló d'Estiu

30.08.92
Festa de la fi del Casal d'Estiu

13.09.92
Arrossada Popular

Jornades ARTA

Exposició antològica de R. Sarabia

Carrilet de Tossa

Cobrint de la Riera d'entrada a Tossa

Naixements

Kàtia Miralpeix Fonalledas
26.08.92

Aitor Camacho Canuto
02.09.92

Daniel i Òscar Paez Zamora
11.09.92

Joel
Santané i Puig
12.09.92

Defuncions

JULIOL

Dia 20

Miquel Bernabeu Fons

Dia 31

Pere Nualart Ribas

AGOST

Dia 26

Maria Boada Soler

Dia 26

Eulàlia Gandol Aragay

SETEMBRE

Dia 14

Emili Gispert Oliveras

Dia 16

Vicenç Gelrà Gotarra

Dia 26

Lluís Rabionet

Casaments

JULIOL

Dia 5

José Solà Olivé
Bernardeta Padrós Berenguer

Dia 11

Manuel Pavón Canaleta
Francesca Barcons Puig

Dia 18

Vicenç Marqués Xifre
Luciana Fernández Rey

SETEMBRE

Dia 18

Francisco Madrid Paniagua
Susan Foster

Dia 19

Angel González Gómez
Maria Belén Martín Almodóvar

Dia 19

Fran-Ricardo Löchnner
Cristina Prats Vilarós

Dia 23

Miroslav Dockal
Jirina Kloudova

Dia 26

Carlos Pino Cruz
M. Angeles Navarrete Morro

Dia 27

Joaquim Renard Turón
Carmen Farro Domenech

Bateigs

JULIOL

Dia 5

Georgina Blanch Sureda

Dia 15

Christopher Kevin

Dia 25

Santiago Nadal Casabó

Dia 25

Ferran Bassas Navarra

AGOST

Dia 22

Corina Casajuana Fàbrega

SETEMBRE

Dia 11

Carla Casadevall Parés

Dia 12

Marc Roca Ballesteros

Dia 19

Natàlia Riera Córdoba

Dia 20

Sara i Laia Sans Alcalde

- Si algun empresari de Tossa vol fer publicitat pot adreçar-se a la Casa de la Cultura. Av. Pelegrí, 8.
- Les cartes dirigides al director es publicaran si van degudament signades i documentades.
- La Revista Turissa no comparteix necessàriament les opinions de les persones que hi escriuen.
- Per subscriure's a la Revista Turissa podeu adreçar la vostra correspondència a la Casa de la Cultura.
Av. Pelegrí, 8 - Tossa de Mar.

Qui és qui?

Dades servides pel medidor de Tossa al Centre Meteorològic Zonal de Catalunya. Oficina de Barcelona en Narcís Torrent i Puigdemont.

Resum de les dades de pluja en litres per m² des del dia 1 de juny de 1992 al 31 d'agost de 1992. Servides pel medidor de Tossa al Centre Meteorològic Zonal de Catalunya amb seu a la ciutat de Barcelona.

- Precipitació del mes de juny de 1992
220 l/m² - En 9 dies de pluja, 4 eren amb tempesta.
- Precipitació total del mes de juliol de 1992
63 l/m² - 4 dies de pluja i 4 eren amb tempesta.
- Precipitació total del mes d'agost de 1992
15 l/m² - 3 dies pluja i 3 dies tempesta.

Total precipitacions dels 3 mesos esmentats: 292 l/m².

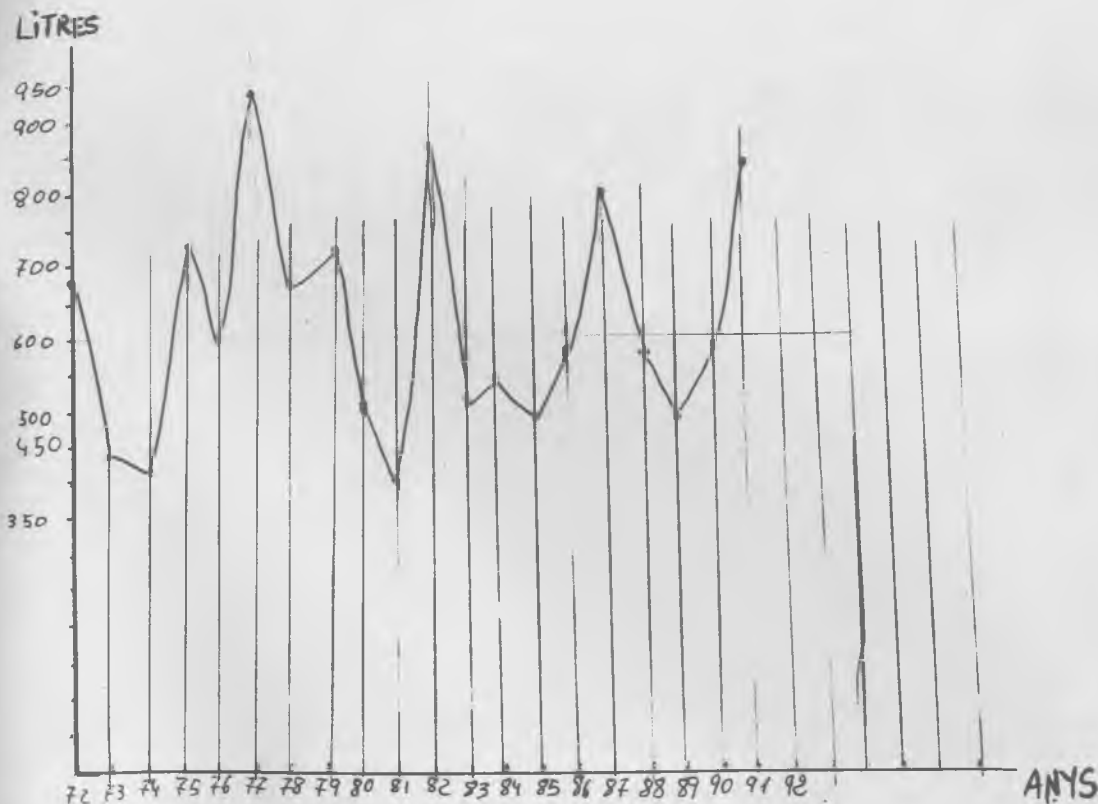
Dades facilitades per:

Narcís Torrent Puigdemont

Resum de les dades de pluja en quantitat de litres per m² anuals.

**Dades de l'any
1972 al 91.**

Any 1972	- 667 l/m ²
1973	- 446
1974	- 430
1975	- 736
1976	- 599
1977	- 921
1978	- 669
Any 1979	- 707 l/m ²
1980	- 494
1981	- 396
1982	- 819
1983	- 503
1984	- 525
1985	- 464
Any 1986	- 573 l/m ²
1987	- 784
1988	- 565
1989	- 490
1990	- 583
1991	- 844

LA CORAL TOSSENCA

A Tossa feia poc que hi havia vingut a viure-hi la Sra. Dolors Brufau, professora de música, i on havia començat a impartir-ne lliçons a molts alumnes de totes les edats. Era per allà l'any 1982 i poc temps després es va celebrar un concert impressionant, com feia anys que a Tossa no se n'havia celebrat cap. Era exactament el 24 de gener de 1983. La primera part anava a càrrec dels deixebles de menys edat procedents de l'Escola Ignasi Melé de la vila. La segona part era a càrrec dels alumnes més avançats i diverses peces de cant que interpretava l'Anna Maria Colomer, que va impressionar a tothom. La tercera part varen ésser unes interpretacions magistrals al piano pel malaguanyat pianista Salvador Mebenga Brufau. La gentada que va assistir-hi sortia del concert meravellada.

Tota una colla d'amics assis-

Una de les primeres actuacions de la Coral Tossenca

tents tenien ganes de fer música i cantar i varen demanar a la professora si els volia dirigir. La senyora Brufau ho va acceptar.

Seria un cor mixt que cantaria

a varies veus i que pensava tenir un bon repertori on estaria representada la música clàssica i la popular. La professora plena d'entusiasme i bona voluntat es va posar a domar la veu de la major part de cantants que no tenien cap noció de solfeig, de disciplina ni tampoc cap coneixement del cant a diverses veus. Era cap a l'octubre de 1983. La paciència i dedicació de la professora varen fer el prodigi de que el 15 de març de 1984 es fes el primer concert, prenent una part del concert de fi de curs dels alumnes de música. Els nervis dels cantants novells varen traïr les veus, però es varen rebre moltes felicitacions encoratjant a continuar.

Des del primer concert se ni han celebrat molts d'altres, al Cinema Montserrat, a l'Església Parroquial, a la Casa de la Cultura, a la Casa del Mar, per als jubilats a la Plaça d'Armes de la

Aquests són els cantaires de la Coral en el recital que es va fer l'any 1984

Vila Vella, com també s'ha anat a donar concerts a Lloret de Mar, Hostalric, Roses i al Teatre Municipal de Girona, on junt amb altres masses corals de les comarques gironines i l'Orquestra de Cambra de Girona es va estrenar una gran obra per a orfeons i orquestra, l'"Oratori dels Profetes" del músic gironí Lluís Albert, amb un gran èxit del públic assistent. Aquesta obra va representar per a la Coral Tossenca una prova molt compromesa, ja que per assolir-la es va haver d'assajar durant tot un any. També s'ha participat en diverses festes a l'Església Parroquial i en l'última celebració de l'Onze de Setembre.

Recital fet en el Cinema Montserrat l'any 1984

La directora, compromesa amb molts alumnes i lliçons, va deixar la direcció del grup l'any passat, reconeixent per part de tots la seva tasca importantíssima a l'educació de tots els components, que mai li podran agrair tants d'esforços.

Actualment dirigeix la Coral Tossenca el Sr. Fidel Aromir, que en formava part com a cantant des dels seus inicis.

Amb ell es va estrenar el 21 de juny del 1992, la sardana de Lluís Duran, dedicada al poble i a la coral "Tossa rabeig de pau" amb l'assistència de l'autor, que va emocionar-se al sentir-la per primera vegada, amb les mútues felicitacions del músic compositor i els membres de la Coral.

És una sardana molt bonica i

que pot servir quasi com a himne de l'agrupació.

El cor és obert a tots els que en vulguin prendre-hi part. Des dels seus inicis hi han entrat i sortit moltes persones, a tots ells se'ls hi reconeix la dedicació que van tenir-hi; però si volem que tiri endavant, és necessari que totes les persones que els hi agrada cantar i la música recolzin personalment aquesta agrupació tossenca, que porta el nom de la nostra vila arreu com a exponent de cultura i de germanor.

Tossa, octubre de 1992

Recital per a la inauguració del monument a Manuel Vilà el dia 29 d'abril de 1991

Vicenç Esteban i Darder

